

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Το θεατρικό παιχνίδι συνιστά μια εναλλακτική εκπαιδευτική προσέγγιση στη διδασκαλία των παιδιών με ειδικές ανάγκες. Μέσα από το θεατρικό παιχνίδι συνδυάζονται η φαντασία, η τέχνη, η κίνηση, το παιχνίδι και η δραματοποίηση. Τα παιδιά επίσης, μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα σε ένα περιβάλλον χωρίς να φοβούνται.

Ο όρος θεατρικό παιχνίδι περιλαμβάνει όλα τα είδη παιχνιδιού προσποίησης. Για παράδειγμα, το παιχνίδι ρόλων (role play), το φανταστικό παιχνίδι, το συμβολικό παιχνίδι, το μιμητικό παιχνίδι.

- Το θεατρικό παιχνίδι συμβάλλει στην ενίσχυση των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ των παιδιών, στη δημιουργία ομάδων και στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων. Είναι στην ουσία μια διαδικασία αλληλεπίδρασης, αφού κάθε παιδί μπορεί να μιλάει, να κινείται, να ασκεί και να δέχεται επιρροή από την συμπεριφορά των άλλων παιδιών. Το θεατρικό παιχνίδι είναι στην πραγματικότητα ένα ομαδικό παιχνίδι.
- Τέλος, αποτελεί ένα τρόπο τα παιδιά να επικοινωνήσουν τα συναισθήματά τους, αφού η ψυχική και συναισθηματική καλλιέργεια των παιδιών αποτελεί έναν βασικό στόχο της εκπαίδευσης.

Επιδράσεις Θεατρικού Παιχνιδιού

1) Τα παιδιά αποκτούν:

- Καλύτερη επικοινωνία και επαφή μεταξύ τους και με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.
- Αλληλοεκτίμηση, αλληλοσεβασμό
- Θετική αυτοεικόνα και αυτοπεποίθηση
- Νέες γνώσεις

2) Τα παιδιά πετυχαίνουν:

- Συνεργασία και Δημιουργικότητα
- Βελτίωση ικανοτήτων και «λύσιμο» του σώματος

- Η δυναμική της ομάδας, η σωματική έκφραση και η ανάπτυξη της εμπιστοσύνης δημιουργεί ένα ασφαλές περιβάλλον μέσα στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί η ελεύθερη έκφραση του παιδιού ως άτομο και των παιδιών μαζί ως ομάδα.
- Από την άλλη ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν πρέπει να είναι αυστηρά διδακτικός. Πρέπει να ενθαρρύνει τα παιδιά με ειδικές ανάγκες να εκφραστούν, να πάρουν πρωτοβουλίες και να επικοινωνήσουν τις επιθυμίες τους.

- Οι βασικοί στόχοι του αναλυτικού προγράμματος στα σχολεία μπορούν να κατακτηθούν πιο εύκολα μέσα από θεατρικές δραστηριότητες. Το θεατρικό παιχνίδι μπορεί να συμβάλλει ώστε τα παιδιά με ειδικές ανάγκες να εξοικειωθούν με δραστηριότητες και βιώματα για μια ημι-αυτόνομη ή αυτόνομη διαβίωση. Για παράδειγμα, χρήση οικιακών συσκευών, μέσων μαζικής μεταφοράς, αγορών σε καταστήματα κλπ.

Επιδράσεις του Θεατρικού Παιχνιδιού σε Παιδιά με Νοητική Υστέρηση

- Το θεατρικό παιχνίδι δίνει μεγάλη βαρύτητα στο σώμα, την κίνηση και την αλληλεπίδραση και πετυχαίνει τη συναισθηματική αποφόρτιση των παιδιών με νοητική υστέρηση, αλλά και την αυθόρμητη έκφραση τους.
- Τα παιδιά αντιμετωπίζουν δυσκολία στην αντίληψη του χώρου, στον συντονισμό και στον έλεγχο των κινήσεών τους. Για το λόγο αυτό, το θεατρικό παιχνίδι μπορεί να διευκολύνει τα παιδιά να γνωρίσουν τις δυνατότητες του σώματός τους μέσω ασκήσεων και παιχνιδιών.
- Τα παιδιά με νοητική καθυστέρηση δεν έχουν ανεπτυγμένη τη λεπτή κινητικότητα. Ένα παράδειγμα βελτίωσης της θα μπορούσε να είναι το γάντι-κούκλα, με το οποίο οι μαθητές καλούνται να συντονίσουν την κίνηση των χεριών τους με τη φωνή τους.

Επιδράσεις του Θεατρικού Παιχνιδιού σε Παιδιά στο Φάσμα του Αυτισμού

- Τα άτομα που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις κοινωνικές σχέσεις και γενικότερα στην επικοινωνία τους και την αλληλεπίδραση με άλλους. Δυσκολεύονται σε μεγάλο βαθμό να αντιληφθούν τις προθέσεις των άλλων, καθώς επίσης και τις κοινωνικές συνθήκες. Επιπλέον, τους λείπει η φαντασία και δυσκολεύονται να εμβαθύνουν στα γεγονότα. Αυτοί είναι μερικοί λόγοι για τους οποίους θεωρείται δύσκολη η εφαρμογή της Θεατρικής Αγωγής στα παιδιά με αυτισμό.
- Βασικός στόχος των προγραμμάτων Θεατρικής Αγωγής σε παιδιά με αυτισμό είναι να μειωθεί το άγχος τους απέναντι σε οποιαδήποτε νέα κατάσταση, καθώς επίσης και να βελτιώσουν την κοινωνική και συναισθηματική τους λειτουργία.

- Στο θεατρικό παιχνίδι τα άτομα με αυτισμό καλούνται να αναλάβουν ρόλους, να κατανοήσουν έννοιες και να τις συνδέσουν με την κοινωνική πραγματικότητα. Στα άτομα με αυτισμό, υπάρχει δυσκολία στη συναισθηματική έκφραση. Μέσω του θεατρικού παιχνιδιού επιτυγχάνουν σε ένα βαθμό να εξερευνήσουν τα συναισθήματα τους, καθώς επίσης και τις συνέπειες αυτών. Επιπλέον, λειτουργώντας μέσα σε ομάδα κατανοούν την έννοια της συνεργασίας και μαθαίνουν να τηρούν κανόνες και να ακολουθούν οδηγίες. Ακόμα, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν μη λεκτικές συμπεριφορές αλλά και χειρονομίες και επίσης εξασκούνται στη βλεμματική επαφή.

Επιδράσεις Θεατρικού Παιχνιδιού σε Παιδιά με Αισθητηριακά Προβλήματα

- Η Θεατρική Αγωγή μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες και τις δυνατότητες παιδιών με αισθητηριακά προβλήματα. Μαθητές με προβλήματα ακοής και όρασης μπορούν να συμμετέχουν στο θεατρικό παιχνίδι και να περάσουν όμορφα μαθαίνοντας.
- Για παράδειγμα, η εφαρμογή της παντομίμας μπορεί να έχει πολύ θετικά αποτελέσματα, αν εφαρμοστεί σε παιδιά με προβλήματα ακοής, καθώς εκφράζονται χρησιμοποιώντας το σώμα τους και απελευθερώνονται.

Επιδράσεις Θεατρικού Παιχνιδιού σε Παιδιά με Κινητικά Προβλήματα

- Τα παιδιά με κινητικά προβλήματα μέσω της Θεατρικής Αγωγής μπορούν να ασκηθούν σε τομείς που μειονεκτούν και παράλληλα να αναπτύξουν δεξιότητες, οι οποίες δεν είναι τόσο εμφανείς. Η αυτοπεποίθηση τους μπορεί να τονωθεί, μέσω του θεατρικού παιχνιδιού και έτσι τα παιδιά να νιώσουν σίγουρα για τον εαυτό τους.
- Η αναπηρική καρέκλα δεν αποτελεί εμπόδιο για το θεατρικό παιχνίδι, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί με φαντασία μεταφέροντας τα παιδιά σε μια φανταστική κατάσταση. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να θεωρηθεί θρόνος που κάθεται η βασίλισσα και ο βασιλιάς ή ακόμα θέση ενός αεροπλάνου, με το οποίο ετοιμάζονται για ένα μακρινό ταξίδι. Ακόμη, θετικά αποτελέσματα στα άτομα με κινητικές αναπηρίες έχει το κουκλοθέατρο, αλλά και το θέατρο σκιών. Οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν, αλλά και να παρουσιάσουν οι ίδιοι, τη δική τους ιστορία χρησιμοποιώντας κούκλες.

Εκπαιδευτικός και Θεατρικό Παιχνίδι

- Κατά τον σχεδιασμό ενός προγράμματος Θεατρικής Αγωγής ο εκπαιδευτικός οφείλει να λάβει υπόψη του τις δυνατότητες, αλλά και τις αδυναμίες των μαθητών του.
- Αν για παράδειγμα θέλει να πραγματοποιήσει ένα θεατρικό παιχνίδι και στην τάξη του έχει μαθητές με κινητικές δυσκολίες, πρέπει να φροντίσει, ώστε οι ρόλοι τους να μπορούν να πραγματοποιηθούν με το αναπηρικό αμαξίδιο τους. Από την άλλη, αν κάποιος μαθητής του αντιμετωπίζει δυσκολία στον λόγο, ο ρόλος του πρέπει να είναι προσαρμοσμένος στην ιδιαιτερότητα του και να μπορεί να εκφραστεί μέσα από κινήσεις του σώματος. Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός γνωρίζει τους μαθητές του και συνεπώς ξέρει τα ενδιαφέροντα τους. Για να έχει λοιπόν επιτυχία το θεατρικό παιχνίδι, θα πρέπει να έχει ως θέμα κάτι που να είναι ενδιαφέρον για τα παιδιά του.

Παραδείγματα ασκήσεων

- Ασκήσεις αναπνοής και συγκέντρωσης
- Ασκήσεις κίνησης ολόκληρου του σώματος (δείχνω την χαρά/τον θυμό/την λύπη μου, γίνομαι ο αέρας/ο ήλιος/η θάλασσα)
- Ασκήσεις χεριών (χαιδεύουμε κάποιον, πλάθω κουλούρια, παίζουμε ένα μουσικό όργανο)
- Ασκήσεις φωνής (μιμούμαι ήχους από το περιβάλλον)
- Ασκήσεις με καθρέπτη

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Πρόγραμμα Σπουδών για την Θεατρική Παιδεία. (2011). Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ). Υπουργείο Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης.
- Θεολόγη, Β (2019). «Θεατρική Αγωγή και Ειδική Εκπαίδευση. Διπλωματική Εργασία. Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών. Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Διαθέσιμο στο: <https://hellanicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/20256/%CE%91%CE%9C4352016004VasilikiTheologi.pdf?sequence=1>
- Σημειώσεις από το Δημόσιο ΙΕΚ Προσχολικής Αγωγής Δραστηριοτήτων και Έκφρασης.